

LBRIS

We know
books

Boris Cyrulnik
Tzvetan Todorov

ISPITA BINELUI
este mult mai periculoasă decât
ISPITA RĂULUI

Dialog moderat de Nicolas Truong

Traducere din limba franceză de Doina Jela

Ediția a II-a

Spandugino

Cuprins

<i>Introducere</i> de Nicolas Truong.....	7
Ispita Binelui este mult mai periculoasă decât ispita Răului.....	11
Semnătura umană a lui Tzvetan Todorov. Portretul unui umanist sceptic și critic, de Nicolas Truong.....	37
Tzvetan Todorov: biobibliografie.....	51

Care sunt eroii care v-au ajutat în formarea dumneavoastră?

Tzvetan Todorov. – Am crescut într-un regim totalitar comunist, unde modelele propuse copiilor erau personaje ca Pavlik Morozov, un băiat care, după ce și-a denunțat tatăl socotit culac, a fost ucis de propria lui familie. Sau personaje care luptaseră împotriva „jugului turcesc” în secolul al XIX-lea. Erau modele care nu trezeau cine știe ce ecou în mine. Dar îmi iubeam și-mi admiram mult părinții și prietenii. Când am ajuns în Franța, la vârsta de douăzeci și patru de ani, aveam deja o neîncredere generalizată față de orice pledoarie în favoarea statului și față de tot ce ținea de sfera publică. Treptat, mi-am însușit totuși noua mea situație de cetățean al unei democrații – mai ales când un fel de mic zid a căzut în mintea mea oda-

tă cu căderea Zidului Berlinului, ceea ce mi-a permis să mă deschid și către sfera publică. Nu mai simțeam influența copilăriei și adolescenței trăite într-o lume totalitară. Totuși, rămâneam indiferent la marile personaje eroice, glorificate în lumea comunistă, și mă atașam de oameni absolut obișnuiți care nu căutau să-și sacrifice viața, ci dădeau mai degrabă dovadă de o preocupare de zi cu zi față de ceilalți.

Două personaje m-au marcat în mod deosebit prin traiectoria lor de viață și prin scrierile lor. În *Viață și destin*, roman epic pe tema celui de-al Doilea Război Mondial al scriitorului rus Vassili Grossman (1905–1964), apare o idee puternică care mă urmărește fără încetare: ispita Binelui este periculoasă. Cum spune un personaj din această carte, „acolo unde se înalță zorii Binelui, copiii și bătrânii pier, sângele curge”; de aceea, eu prefer în locul Binelui simpla bunătate, care merge de la o persoană la alta.

Cea de-a doua figură care m-a marcat mult este Germaine Tillion (1907–2008), etnolog și istoric, luptătoare în Rezistență și deportată. Am cunoscut-o când avea nouăzeci de ani și era încă într-o formă extraordinară. M-a

uluit nu numai prin vitalitatea ei, dar și prin drumul parcurs: în timpul războiului din Algeria, s-a consacrat din răspuțeri acțiunilor de salvare a unor vieți omenești, indiferent de originea lor, refuzând să admită că o cauză dreaptă legitimează actul uciderii. Vedeți, eroii mei nu sunt personaje caracterizate de eroism, ci mai degrabă de rezistență.

Boris Cyrulnik. – Tzvetan Todorov a fost crescut într-un regim totalitar, desigur, dar și într-o familie, și în sânul unor instituții sociale, desigur foarte strivitoare, dar structurante. În vreme ce familia mea s-a dezmembrat în timpul celei de-a doua conflagrații mondiale. Am regăsit după război o mătușă, care m-a luat la ea, și un unchi, care intrase în Rezistență la vârsta de șaptesprezece ani. Dar în timpul războiului, eu credeam că toată familia mea a murit. Singur, lipsit de un mediu structurant, lipsit de familie, am înțeles că eram condamnat la moarte. Arestat la vârsta de șase ani și jumătate de națiști, am înțeles limpede că mă arestaseră ca să măucidă. Aveam nevoie de eroi, fiindcă eram singur. Nu aveam o imagine, care să mă aju-